

Draaiboek kleutergewijs

Augustus 2020

Helena Taelman, Astrid Cornelis, Liesl Veulemans, Eva Dierickx, Jasmin Callaert

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

De steun van de Europese Commissie bij de productie van deze blog houdt geen goedkeuring van de inhoud in, die enkel de visies van de auteurs reflecteren. De Commissie kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor elk gebruik dat gemaakt kan worden van de informatie op deze blogwebsite.

Doel van dit draaiboek

Met dit draaiboek willen we de visie en de werking van de blog 'Kleutergewijs' beschrijven als ondersteuning voor het bloggersteam en de stuurgroep, maar ook ter inspiratie voor lerarenopleiders die een gelijkaardig project zouden willen opstarten.

Het draaiboek wordt regelmatig aangepast op basis van onze ervaringen, en feedback van bloggers en lezers. Dit gebeurt altijd door de trekkers van de blog met akkoord van de stuurgroep.

We kozen voor een toegankelijke, beknopte tekst zonder uitgebreide beschrijvingen van onze kwaliteitsacties, zonder een formele beschrijving en evaluatie van de projectdoelstellingen.

Inhoudsopgave

Doel van dit draaiboek.....	3
Visie	5
Doel van de blog.....	5
Geschiedenis van de blog.....	5
<i>Het heden: Europees project BECERID.....</i>	<i>5</i>
<i>Het verleden: project Kleuterblog.....</i>	<i>6</i>
<i>Na ons eerste project.....</i>	<i>6</i>
Het blogplatform	7
Keuze van de naam.....	7
Platform en lay-out.....	7
Rubrieken	7
Zoekopties	7
Spreiding en planning van de blogposts	7
Integratie van sociale media.....	8
GDPR.....	8
Bekendmaking van het blogplatform	8
De bloggers.....	9
Overleg- en beslissingsstructuur	10
Trekkersgroep.....	10
Stuurgroep	10
De blogposts.....	10
Blogposts met het label 'onderzoek'	10
Blogposts met het label 'inspirerend voorbeeld'	11
Blogposts onder het label 'reflectie'.....	11
Algemene tips om toegankelijk te schrijven.....	11
Reacties en vervolgacties stimuleren bij de lezer	12
Categorieën toekennen.....	12
Beslissingsstructuur bij de publicatie van een blogbericht.....	13
Evaluatiecriteria	14
De kwaliteit evalueren.....	16
Focusgroepen.....	16
Online bevraging	17
Integratie in de opleidingen	18
Studenten.....	18
Docenten	18
Kleutergewijs gaat live.....	19
Eerste ontmoetingsdag op 7 juni 2016.....	19
Ontmoetingsdag op 17 oktober 2019	19

Visie

Hier schetsen we de uitgangspunten van de blog Kleutergewijs.

Doel van de blog

Op deze blog schrijven Vlaamse lerarenopleiders over onderzoek, innovatie en reflectie in het kleuteronderwijs. De berichten zijn in de eerste plaats bestemd voor kleuteronderwijzers(-in-opleiding), maar bij uitbreiding ook voor lerarenopleiders, begeleiders, onderzoekers, beleidsmakers. De lezers worden telkens geprikkeld om zich verder te informeren, innovaties te implementeren, te reflecteren of te onderzoeken.

Op de blog is er een belangrijke focus op diversiteit en sociale inclusie. Centrale onderwerpen zijn instructiekwaliteit, kleuteronderwijs voor achtergestelde kinderen, diversiteit waarderen, en kinderen leren omgaan met diversiteit. Dit gebeurt vanuit het Europese kwaliteitskader rond kleuteronderwijs. Verder komen er regelmatig blogberichten uit andere Europese landen om op deze wijze interessante Europese innovaties verder te verspreiden.

De doelen van de blog zijn om:

- (1) onderzoeksgebaseerde inzichten te delen;
- (2) leerkrachten bewust te maken van het belang van sociale inclusie en een positieve kijk op diversiteit;
- (3) een positieve attitude t.o.v. innovatie en onderzoek te verspreiden;
- (4) de open leergemeenschap van kleuteronderwijzers, lerarenopleiders, onderzoekers en beleidsmakers te versterken.

Geschiedenis van de blog

Het heden: Europees project BECERID

De blog wordt ondersteund door het Europese project BECERID (Erasmus+ KA2). In het kader van dit project ondersteunen we partners uit drie landen (Nederland, Portugal, Polen) om een eigen blogplatform op te richten over diversiteit en sociale inclusie in ECEC (Early Childhood Education and Care). Verder werken we samen aan een Europees blogplatform met deze focus. De opzet is telkens om aan kleuterleerkrachten (of andere ECEC professionals) onderzoeksgebaseerde inzichten mee te geven, hun bewustzijn van sociale inclusie te verhogen en een positieve attitude tegenover onderzoek en innovatie aan te wakkeren.

Ook wij besteden in het kader van dit project meer aandacht aan diversiteit en inclusie. Ongeveer vier maal per maand bloggen we over instructiekwaliteit, kleuteronderwijs voor achtergestelde kinderen, diversiteit waarderen, kinderen vaardigheden leren om om te gaan met diversiteit. We willen daarbij onze lezers motiveren om te reflecteren over de lopende praktijken, om te innoveren, en doordacht te experimenteren. De blogberichten worden telkens gemarkeerd met een verwijzing naar het Europese project.

Vlaamse partners in het project zijn de hogescholen ODISEE (projectleider), Thomas More en UCLL.

Het verleden: project Kleuterblog

Dit blogplatform werd opgericht in het kader van het project 'Kleuterblog' van de School of Education KULeuven (1-10-2014 tot en met 30-9-2016).

In dit project wilden we de onderzoekende houding van studenten kleuteronderwijs versterken door hen zeer regelmatig toegankelijke informatie over recent onderzoek en innovatie in het kleuteronderwijs te bezorgen en hen hierbij aan te zetten tot reflectie, innovatie en vertaling naar de praktijk. Dit zou gebeuren door middel van een blog waarop docenten berichten posten, en studenten berichten lezen, reageren en aanzetten geven voor nieuwe berichten (met begeleidingsimpulsen vanuit verschillende opleidingsonderdelen). Dit modern communicatiekanaal sluit niet alleen nauw aan bij de wijze waarop kleuteronderwijzers(-in-opleiding) informatie opzoeken en verwerken, het maakt ook de lerende kracht van de lerarenopleidingen erg zichtbaar voor de studenten, ook voor de studenten uit het afstandsonderwijs. Bovendien blijft het communicatiekanaal beschikbaar, eens afgestudeerd.

Projectpartners waren de hogescholen ODISEE, Thomas More Kempen en UCLL.

Projectleider: Helena Taelman (ODISEE Aalst)

Projectmedewerkers: Astrid Cornelis en Lara Haesendonckx (Thomas More), Bob De Clercq en Liesl Veulemans (UCLL), Freya Claes (ODISEE Brussel)

Redacteurs: Astrid Cornelis (Thomas More), Eline Bernaerts (Thomas More), Bob De Clercq en Liesl Veulemans (KHLeuven), Mieke Neven (KHLeuven), Freya Claes (ODISEE Brussel), Edith Dumon (ODISEE Brussel), Filip Van Keer (ODISEE Aalst), Helena Taelman (ODISEE Aalst)

Na ons eerste project

Samen met onze stuurgroep besloten we om door te gaan met onze blog na het einde van het project. De motivatie van de bloggers is groot omdat ze door het bloggen zélf veel bijleren over internationaal onderzoek en innovaties in het kleuteronderwijs en dit meteen kunnen delen met het werkveld. Bovendien willen ze via de blog hun steentje bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het kleuteronderwijs, en vinden ze het daarom belangrijk om vanzelfsprekendheden in vraag te stellen.

Studenten en oud-studenten zien in de blog mogelijkheden om hun eigen professionele, onderzoekende houding te ontwikkelen. De blog is erg toegankelijk onder meer door de vermelding op Facebook, de leesbaarheid, en de balans tussen theorie en praktijk. De betrouwbaarheid van de blog is een belangrijke troef. Het feit dat lerarenopleiders bloggen speelt een belangrijke rol in de perceptie van die betrouwbaarheid. Ook de verwijzing naar onderzoek draagt hiertoe bij. Studenten benadrukken het belang van integratie in de opleiding doorheen de drie opleidingsfasen, maar willen ook niet te veel verplicht worden om op die manier ruimte te krijgen om oprecht interesse voor de blog te ontwikkelen.

Het blogplatform

Keuze van de naam

Projectleden zochten een aantal mogelijke namen uit die werden voorgelegd aan een aantal groepen studenten. De studenten namen de uiteindelijke beslissing.

Platform en lay-out

Het platform staat op wordpress.com. Tot nu betaalde Odisee jaarlijks een bedrag om de blog advertentievrij te houden.

De blog blijft hier staan, tenzij de stuurgroep beslist om de blog te verhuizen.

Rubrieken

Elke blog wordt op de homepage aangekondigd met een titel en, indien mogelijk, een afbeelding. Deze afbeelding maakt het blogbericht aantrekkelijker. De afbeelding moet echter wel toegevoegde waarde bieden bij het blogbericht. Indien dit niet het geval is, verkiezen we een bericht zonder afbeelding.

In de menubalk staan verschillende opdelingen aangegeven:

- diversiteit en sociale inclusie
- leeftijd
- ontwikkelingsdomeinen

Lezers vinden het belangrijk om goede info te krijgen over de bloggers zelf, en de visie achter de blog. Daarom hebben we in de menubalk onderaan ook een uitgebreide categorie 'de bloggers'.

Verder willen de lezers de mogelijkheid krijgen om het bloggersteam te contacteren. Het online contactformulier werd al meermaals gebruikt.

Zoekopties

Op het blogplatform kunnen oudere berichten opgespoord worden door middel van een zoekopdracht met kernwoorden. Daarnaast is er de mogelijkheid om systematisch te zoeken met de menubalken.

Spreiding en planning van de blogposts

We publiceren minimaal één blog per week, vakanties uitgezonderd, op woensdag. Om de continuïteit te garanderen, wordt vooraf gepland wie deze blog zal schrijven. De planning wordt twee maal per jaar met het bloggersteam opgemaakt, en staat op het afgeschermd gedeelte van de website. De bloggers vullen deze planning aan als ze de inhoud van hun blogbericht weten.

Vaak verschijnt er ook op zondag een blogbericht. Dan kunnen de bloggers publiceren die niet graag een deadline hebben voor hun blogbericht. Vaak verschijnen er op zondag ook blogberichten van gastbloggers.

We gaan flexibel met onze planning om zodat we kunnen inspelen op de actualiteit en een goede balans tussen verschillende inhouden kunnen nastreven.

Vanuit het Europees project BECERID willen we voldoende berichten met de focus op diversiteit en sociale inclusie. Elke week zou er één bericht moeten passen in dit kader. Dat wil zeggen dat het bericht handelt over:

- diversiteit waarderen
- hoge kwaliteit voor iedereen
- kleuters uit lage SES-families of kansarme families
- meertaalgerende kleuters
- m/v/x
- nieuwkomers
- zorg
- kleuters met een ontwikkelingsachterstand
- ouder-schoolsamenwerking
- kleuters van ouders met psychische problemen

Vanuit de visie van het project is het ook erg belangrijk dat er voldoende berichten zijn vanuit onderzoek (maar ook innovatie en reflectie). Daarnaast willen we de vertaling naar de praktijk benadrukken: studenten moeten praktijktips krijgen, aanzetten om verder te reflecteren, te observeren, te onderzoeken.

Daarnaast staat toegankelijkheid voorop. Om ons doel te bereiken moet de blog gelezen, gedeeld en verspreid worden.

We willen een goede balans tussen de verschillende types van berichten. In de praktijk hangen we hiervoor af van de interesses van de bloggers, maar we doen regelmatig een analyse naar de balans in inhoudsgebieden.

Integratie van sociale media

Alle berichten verschijnen automatisch op de facebookpagina 'Kleutergewijs', en worden handmatig toegevoegd aan de facebookgroep 'Kleuteronderwijs met hart en ziel', de grootste facebookgroep voor Vlaamse kleuterleerkrachten. Deze vermeldingen op facebook genereren erg veel lezers. De blogberichten worden ook gedeeld via de Pinterestpagina.

Er is een e-mailalert voor wie een nieuw blogbericht in de mailbox wil krijgen. Het omvangrijke aantal e-mailabonnees maken duidelijk dat hier behoefte aan is.

Ten slotte worden de blogberichten automatisch via twitter verstuurd. Dit levert minder lezers op.

GDPR

We hebben een privacy statement toegevoegd aan de website van Kleutergewijs. De e-mailadressen worden enkel gebruikt voor het bezorgen van de blogberichten en niet doorgegeven aan derden. Meer details zie website.

Bekendmaking van het blogplatform

Niet alle promotie gebeurt online. De blog kreeg heel wat bekendheid via onder meer nieuwsbrieven van de grote onderwijskoepels, flyers en posters in stagescholen, e-mails

naar directies. Ook de organisatie van onze ontmoetingsdag droeg bij aan de bekendheid van de blog.

Eind augustus blijkt een goed moment om promotie te maken. Verder stelden we vast dat de promotie beter werkt indien er verwezen wordt naar concrete inhoud op de blog.

De bloggers

Op de blog schrijven vaste bloggers die vertrouwd zijn met de missie en de kwaliteitscriteria. Daarnaast zijn er ook gastbloggers: schoolbegeleiders, onderzoekers, lerarenopleiders die slechts 1x een blogbericht willen schrijven, enz. Hun berichten verschijnen onder de account 'gastblogger'. Ook studenten kunnen onder toezicht van begeleidende docenten een blog schrijven.

De studenten staan hier zelf achter, zo blijkt uit focusgesprekken met studenten. Ze willen geen studentenblogs lezen tenzij die goed gecontroleerd werden, en een docent de kwaliteit en de nieuws waarde garandeert.

Wie wil toetreden tot de groep van vaste bloggers, schrijft eerst één of meerdere berichten als gastblogger onder begeleiding van een vaste blogger. Als blijkt dat de kandidaat zich achter de missie en de kwaliteitscriteria kan stellen en bereid is om meer te bloggen, krijgt hij een eigen account. Als blogger schrijft hij niet alleen berichten, maar leest hij ook regelmatig een bericht van een andere blogger na.

Voor de organisatie van de blog is het belangrijk om voldoende bloggers te hebben die op een op voorhand vastgelegde datum willen bloggen. Momenteel zitten er tien bloggers in dit systeem. Heel wat bloggers vinden een frequentie van twee berichten per semester acceptabel. Sommige bloggers willen minder bloggen, of willen niet bloggen met een vaste deadline.

Bloggers zijn uiteraard vrij in de keuze van hun onderwerp (binnen de visie van kleutergewijs). Dat is belangrijk omdat de subjectieve investering en opbrengst dan ook hoger is. De tijdsinvestering voor een blogbericht is afhankelijk van hun vertrouwdheid met het onderwerp. Ook als een blogger een artikel reeds 1x gelezen heeft, vraagt het soms een halve dag om hierover een blogbericht te schrijven.

De motivatie van de bloggers berust op de drang om de professionaliseren: het is een goede aanleiding om meer te lezen, ervaringen en informatie beter te verwerken (diep level learning) en te verwerken in hun lesopdracht. Daarnaast willen ze het werkveld beïnvloeden: bloggers schrijven niet alleen maar voor studenten, maar willen zeker ook de leerkrachten in het werkveld bereiken, of beleidsmensen en pedagogische begeleiders. Daarom nemen we deze mensen ook uitdrukkelijk op in de doelgroep van de blog. Ten slotte willen de bloggers deel uit maken van een grotere leergemeenschap. Om die laatste reden organiseren we jaarlijks een informeel treffen met de bloggers, en was er ook een ontmoetingsdag met de lezers van de blog.

Overleg- en beslissingsstructuur

Trekkersgroep

In de trekkersgroep zitten de vijf bloggers die tijd krijgen voor de blog in hun functiebeschrijving. Zij verzorgen de planning van de blog, bedenken acties om de blog te promoten, begeleiden bloggers. Verder bereiden ze de stuurgroep voor. Bij elke stuurgroepvergadering presenteren ze een inhoudelijke analyse van de blog.

Het gaat om: Helena Taelman (Odisee), Jasmin Callaert (Odisee), Liesl Veulemans (UCLL), Astrid Cornelis (Thomas More), Eva Dierickx (AP).

Stuurgroep

De stuurgroep komt jaarlijks 1x samen. Voor de stuurgroep worden alle bloggers uitgenodigd, samen met hun opleidingshoofden, en vertegenwoordigers uit het onderwijsonderzoek.

In de stuurgroep worden beslissingen getroffen die door de trekkersgroep werden voorbereid. Bij elke stuurgroepbijeenkomst krijgt de stuurgroep de gelegenheid om de organisatie van het blogplatform af te toetsen aan de doelstellingen van het project.

De blogposts

We publiceren drie types van berichten: over onderzoek, inspirerende voorbeelden (innovatie), en reflectie. Eén bericht kan meerdere labels krijgen.

Blogposts met het label 'onderzoek'

Blogposts met dit label verwijzen naar wetenschappelijk onderzoek.

De blogposts kunnen vertrekken vanuit de wetenschappelijke bron, maar kunnen even goed vertrekken vanuit een praktijkervaring of een innovatie en deze dan met de wetenschappelijke bron verbinden!

Blogposts moeten niet rechtstreeks naar primair wetenschappelijk onderzoek verwijzen (onder de vorm van A1-publicaties in wetenschappelijke tijdschriften), maar mogen ook verwijzen naar kwaliteitsvolle tijdschriften waarin onderzoek naar praktijk vertaald wordt (vb. De Wereld van het Jonge Kind; Kleuters & ik; Young children), of naar onderzoekssamenvattingen in de vorm van boeken geschreven door onderzoekers, nieuwsbrieven van wetenschappelijke expertisecentra.

Indien het onderzoek ingaat tegen gangbare praktijken en de schrijver deze praktijken ook meteen wil afraden, is een sterk dossier nodig. Eén studie is onvoldoende. Meerdere studies in gevestigde tijdschriften zijn nodig. Om de toegankelijkheid van het bericht te bewaken, wordt deze verantwoording toegevoegd helemaal onder de blog - onder het kopje 'verantwoording'.

We raden het af om een onderzoek van naald tot draad voor te stellen. Haal één belangrijk idee uit het onderzoek en vertaal het in een blogbericht.

Op de website staat bij 'over onze bronnen' een bronnenlijst van mogelijke bronnen van actualiteit.

In de tekst van het blogbericht kunnen we linken naar de abstracts. Onderaan komt er een kleine sectie met referenties waarbij er bij elke ref doorgelinkt kan worden naar een abstract. Op die manier vermijden we dat lezers frustrerende ervaringen opdoen van doorklikken naar ontoegankelijke of hooggespecialiseerde bronnen.

Blogposts met het label 'inspirerend voorbeeld'

Blogposts met dit label verwijzen naar innovatie. We gebruiken echter het label 'inspirerend voorbeeld' omdat in het verleden bleek dat de bloggers te streng waren bij de toekenning van het label 'innovatie'.

Met innovatie (of inspirerende voorbeelden) bedoelen we nieuwe inzichten en praktijken in het kleuteronderwijs die +- vijf jaar geleden nog niet wijdverspreid bekend waren in het Vlaamse kleuteronderwijs. Deze inzichten en praktijken moeten niet op de eigen hogeschool ontstaan zijn, maar kunnen ook elders (bijv. in het buitenland) opgemerkt worden.

Innovaties worden gekaderd door te verwijzen naar bestaande inzichten. Indien de innovatie ingaat tegen bestaande inzichten OF belangrijke vooronderstellingen maakt die nog niet wetenschappelijk bewezen zijn, moeten we dit expliciet in het bericht vermelden.

We zijn geen commerciële blog. We maken niet louter promotie voor commerciële producten of vormingen.

Blogposts onder het label 'reflectie'

Blogposts met dit label tonen hoe de schrijver zélf reflecteert over gangbare praktijken in het kleuteronderwijs. De aanleiding hiervan kan een praktijkervaring zijn, of wetenschappelijk onderzoek, of een bericht uit de media,

We willen geen pamflettaire berichten met verwijzing naar politieke partijen. Verder moeten reflecties gaan over het kleuteronderwijs, niet over het onderwijs in het algemeen.

Algemene tips om toegankelijk te schrijven

Toegankelijk schrijven is een belangrijk doel van de blog. Onze schrijfcoaches gaven heel bruikbare tips die ook terugkeerden in de feedback van onze lezers.

De volgende tips bezorgen we aan startende bloggers:

- De inhoud is koning! Wat je brengt, moet nieuwswaarde hebben voor de lezer.

- De titel moet zeker de kernwoorden bevatten van jouw blog. Verder daagt een goede titel de lezer uit om de blog te lezen.
- Maak in de eerste zinnen duidelijk waarover jouw bericht gaat, en wat de nieuwswaarde is.
- Schrijf met een (fictieve) kleuterleerkracht in gedachten. Vermijd onnodig jargon. Zet in de verf wat nieuw is, en geef hier achtergrond bij.
- Kies voor één duidelijke invalshoek (een centrale vraag waarop je een antwoord geeft). Als je meerdere invalshoeken hebt, verspreid je die best over meerdere berichten.
- Maak jezelf als persoon zichtbaar in de blog. Geef jouw mening. Maak plaats voor emoties en humor. Spreek vanuit de 'ik'-vorm.
- Vertel een verhaal. Begin eventueel met een (verzonnen) anekdote.
- Nuance is belangrijk! Maak duidelijk wat onderzoek is, en wat persoonlijke visie.
- Schrijf bondig, en steek een heldere structuur in jouw tekst (met tussentitels)

Reacties en vervolgacties stimuleren bij de lezer

We doen altijd ons best om de lezer te stimuleren, bijv.

- het bericht plaatst vragen bij een gangbare praktijk / de actualiteit / ... en zet aan tot nadenken
- in de blog wordt een praktijktip vermeld die de leerkracht zelf kan uitvoeren
- in de blog wordt uitdrukkelijk gevraagd om iets zelf te onderzoeken
- in de blog wordt uitdrukkelijk gevraagd om een eigen mening te geven of een ervaring te delen

Op het blogplatform krijgen we echter niet zoveel reacties, en als er reacties komen, dan zijn die vaak van lerarenopleiders of beleidsondersteuners. Op facebook reageren leerkrachten en studenten sneller. Vaak is het kwestie van iemand die het ijs breekt.

Uit de focusgroepen blijkt dat kleuteronderwijzers liefst mondeling reflecteren over de berichten en hun eigen onderwijspraktijk in het algemeen.

Om die reden voegen we onderaan de blog discussievragen toe om op een teamoverleg te gebruiken.

Categorieën toekennen

Aan elke blog kennen we categorieën toe. Dat is belangrijk om de blog onder het juiste menu te publiceren én om achteraf de blogposts te analyseren.

We hanteren het volgende systeem:

blogtype (verplicht)

blog met reflectie over kleuteronderwijs
 blog met een inspirerend voorbeeld
 blog over onderzoek naar kleuteronderwijs

diversiteit en sociale inclusie

diversiteit waarderen

hoge kwaliteit voor iedereen
kleuters met een ontwikkelingsachterstand
kleuters uit lage SES-families of kansarme families
kleuters van ouders met psychische problemen
m/v/x
meertaallerende kleuters
nieuwkomers
ouder-schoolsamenwerking
zorg

leeftijd (verplicht)

jonge kleuters en peuters (2,5+)
oudere kleuters (4+)
voor alle leeftijden

meerwaarde voor lezer (indien van toepassing)

leestip
onderzoekstip
praktijktip
reactietip

onderwijsactualiteit en beleid

de kleuterleerkracht zelf
debat
inspiratie van de zusterblogs
kritische blik
schoolbeleid
uit het nieuws

ontwikkelingsdomeinen (indien van toepassing)

beweging en motoriek
denkontwikkeling en wiskunde
het muzische domein
hoeken (meerdere ontwikkelingsdomeinen)
ICT en media
levensbeschouwelijke en religieuze ontwikkeling
pedagogiek en vakdidactiek (algemeen)
socio-emotionele ontwikkeling
taal
wereldoriëntatie

Per rubriek kunnen er meerdere categorieën aangeduid worden. Indien de blog niet over een specifieke leeftijdscategorie gaat, duiden we beide leeftijdscategorieën aan.

Beslissingsstructuur bij de publicatie van een blogbericht

Voor nieuwe bloggers gebruiken we een ander stappenplan dan voor geroutineerde bloggers. We hebben enkele hulpdocumenten gemaakt voor dit stappenplan:

- eerste info voor nieuwe bloggers (1 blz met kernachtige info)
- checklist bij publicatie voor redacteurs (mensen die een blog nalezen)

- planningsdocument voor de publicatie van blogposts

Nieuwe blogger:

Stap 1: idee voor een blogbericht.

Stap 2:

- kort overleg met een blogger van de eigen opleiding die optreedt als redacteur.
- redacteur geeft infoblaadje mee.

Stap 3: blogbericht wordt uitgeschreven.

Stap 4:

- feedback van redacteur + consensus van schrijver
- redacteur zet blogbericht op het blogplatform

Stap 5:

- planning en publicatie van het bericht

Geroutineerde blogger:

Stap 1:

- idee voor een blogbericht.
- idee toevoegen op planning

Stap 2: blog wordt uitgeschreven als draft op blogplatform

Stap 3:

- blogger nodigt een andere blogger van eigen opleiding uit om feedback te geven (checklist)
- feedback + herwerking

Stap 4: de blogger publiceert het blogbericht op afgesproken datum (kan automatisch)

Evaluatiecriteria

Op het afgeschermd gedeelte van de website vinden de bloggers een checklist om de kwaliteit van hun bericht te evalueren:

- Blog valt onder het label 'onderzoek', 'inspiratie' en/of 'reflectie'
 - Onderzoek: verwijzing naar wetenschappelijke bron (primair of secundair)
 - Inspiratie/innovatie/good practice: nog niet wijd verspreid gedurende laatste 5-10 jaar.
 - Reflectie: eigen reflecterende houding, met focus op kleuteronderwijs. Geen verwijzing naar politieke partijen.
- Voldoende nuance in het bericht.
- Geen controversiële info tenzij erg goed onderbouwd. Geen verspreiding van onderwijsmythes of opvattingen die weerlegd zijn door onderzoek.
- Geen blogs met commerciële bedoelingen. Geen verwijzingen naar politieke partijen.
- Onderzoekende houding wordt gestimuleerd door:
 - Praktijktip
 - Onderzoekstip
 - Vraag om te reageren
 - Aanzet tot reflecteren

- Leestips (weblinks naar toegankelijke info)
- Toegankelijk en overtuigend geschreven
 - Foto's; of filmpjes indien mogelijk
 - Schrijftips gevolgd
- Vormelijke eisen:
 - Juiste categorieën toegekend (ZEKER CONTROLEREN)
 - Uitgelichte afbeelding toegevoegd.
 - Wet. referenties onderaan vermeld
 - Onderscheid tussen toegankelijke leestips en wet referenties

We hebben ervaren dat promotie voor een studiedag of een product niet helemaal vermijdbaar is op de blog. Dat is ook niet nodig, maar we moeten er wel voorzichtig mee omspringen om de degelijkheid van de blog bij de lezer te bewaren, en geen concurrentie aan te wakkeren binnen het bloggersteam.

Daarom stelden we de volgende regel op:

Mag een blog een element van promotie bevatten?

Ja, maar...

Inhoud is koning: we geven de lezer een nieuw inzicht mee! We laten de lezers niet op hun honger zitten door een vraag te stellen die we vervolgens niet onmiddellijk beantwoorden.

De verwijzing naar de studiedag/het materiaal mag niet meer dan een vierde van het bericht in beslag nemen: een titel, een plaats, een datum of een uitgeverij met een weblink volstaan. Geen concreet programma/geen inhoudstafel.

Verder willen we geen concurrentie aanwakkeren tussen lerarenopleidingen. Indien er mogelijks sprake zou zijn van concurrentie om als eerste een bepaald instrument op de markt te brengen, dan vragen we aan de betrokken onderzoekers van de concurrerende opleidingen om te overleggen.

Verder focussen we met onze blog op de praktijk en hechten we erg veel waarde aan de onderzoeksgebaseerde berichten over de praktijk. We willen vermijden dat de blog zou evolueren naar een opiniërende blog. Daarom mogen er niet te veel reflecties verschijnen: niet meer dan 1 per maand. Reflecties focussen altijd op het kleuteronderwijs, dus niet op onderwijs in het algemeen. Verwijzing naar politieke partijen zijn uit den boze.

De kwaliteit evalueren

In de loop van ons eerste project zetten de trekkers diverse acties op om de kwaliteit van de blog te evalueren:

- focusgroepen met studenten bij de opstart van de blog
- focusgroepen met (oud-)studenten op het moment dat de blog 9 maanden draaide
- een bevraging van collega-lerarenopleiders door middel van een enquête over de leesacties en over de blog zelf
- een uitgebreide evaluatie-enquête na de ontmoetingsdag
- gesprekken met de bloggers
- analyse van de lezersaantallen, en de balans van types berichten op de blog

In het kader van het Europese BECERID-project gebeurden er nieuwe acties om de kwaliteit te beoordelen.

Focusgroepen

In het voorjaar van 2018 werden vier focusgroepen gehouden met in totaal 22 kleuterleerkrachten die nog niet bekend waren met kleutergewijs om:

- Inzicht te krijgen in de informatiegewoonten en -behoeften
- De kwaliteit van de blog te evalueren en te verbeteren.

Hieruit bleek dat leerkrachten liefst informatie zoeken bij collega's en ook in die context problemen bespreken die ze ondervinden. Daarnaast zoeken ze ook graag online, al maken ze zich wel zorgen over de betrouwbaarheid van de informatie. Vlaamse kleuterleerkrachten hadden nood aan blogberichten over gedragsproblemen, zindelijkheid, meertaligheid, omgaan met diversiteit, fysieke beperkingen. Verder wensen ze blogberichten over klassieke thema's en vaste routines in de kleuterklas om deze vernieuwende impulsen te geven (Sinterklaas, het ochtendritueel...). Ze lezen graag over specifieke gevallen/situaties/praktijkvoorbeelden, voorbeelden uit de praktijk die ze kunnen vertalen naar hun eigen praktijk. Wat ze niet graag doen, is op een website feedback geven of een discussie voeren, dat doen ze liever met hun vertrouwde collega's.

De thema's die aangedragen werden, werden na deze focusgroepen bewuster ingepland op de blog. Omdat de leerkrachten hadden aangegeven dat ze vaak pinterest gebruikten, maakten we daar ook themaborden vanuit de grote thema's. We besloten ook meer flyers uit te delen in de lerarenkamers van stagescholen tijdens stagebezoeken. Verder wilden we de interactie nog meer bevorderen door een blogbericht met een vraag te eindigen, of soms zelfs met een vraag te beginnen. Die interactie hoeft niet op onze website zelf te gebeuren, maar kan even goed mondeling, of op min of meer besloten online groepen (zoals op Facebook met collega's).

In februari 2020 werd een focusgesprek georganiseerd in een lerarenopleiding die geen deel uitmaakt van het project, om:

- de kwaliteit van de blog te evalueren en verbeteren.
- beter inzicht te krijgen in de (mogelijke) voordelen en hoe deze tot stand komen
- ideeën te delen en de andere nationale blogs uit het BECERID-project (Polen, Nederland, Portugal) te ondersteunen.

Sterke punten volgens de deelnemers:

- De blog is toegankelijk, betrouwbaar, onderzoeksgebaseerd en praktijkgericht.
- De bloggers focussen op recente trends en vragen uit het werkveld.
- Er ligt voldoende nadruk op sociale inclusie en diversiteit.
- Pinterestbord

Aanbevelingen:

- Er is nog ruimte voor verdere bekendmaking in het werkveld. Men stelde voor om een Instagramaccount te maken. We treffen momenteel voorbereidingen om dit te doen.
- De status van blogberichten met een innovatie moet worden verduidelijkt voor onze lezers.
- Meer informatie over de auteurs kan nuttig zijn om de waarde van een blogbericht te beoordelen. Dit kan door middel van een korte bio onderaan de blog.

Impact van de blog op de deelnemers:

- De blog wordt frequent gebruikt in de lerarenopleiding: in de eigen cursussen, om oefentaken vorm te geven, het professionaliseren van docenten en stagebegeleiders, als inspiratie voor een tijdschrift over kleuteronderwijs.
- De blog heeft de kennis van de deelnemers over kleuteronderwijs uitgebreid, binnen hun eigen domein over specialisaties heen.
- De blog maakte internationaal onderzoek toegankelijk binnen het werkveld.
- Het feit dat dagelijkse praktijken gerechtvaardigd worden door onderzoek, maakt dat kleuterleerkrachten zich zekerder voelen over het gebruik van bepaalde praktijken (zelfvertrouwen neemt toe).

Online bevraging

Doel van de online bevraging: de voordelen van de blog voor de lezers inschatten. Deze vragenlijst werd verspreid onder de lezers van de blog via de webpagina van de blog, de nieuwsbrief en de facebookpagina. De vragenlijst werd niet verspreid onder de studenten.

365 lezers van de blog namen deel aan de online bevraging.
De belangrijkste conclusies worden hieronder vermeld.

Wat de lezers het meest waarderen aan de blog:

1. focus op jonge kinderen
2. praktijktips
3. toegankelijk geschreven
4. verwijzing naar onderzoeksevidentie
5. nadruk op diversiteit en sociale inclusie.

Mogelijke verbeterpunten:

1. Vertaling van nieuwe inzichten naar de Vlaamse context
2. Bespreking van goede voorbeelden in het buitenland
3. Praktijktips
4. Verwijzing naar internationaal onderzoek
5. Gebruik van sociale media

De verbeterpunten worden meegenomen naar de toekomst. Zo plannen we enkele blogberichten waarin we een vergelijking maken tussen Polen, Nederland of Portugal. Verder blijven we zoeken naar blogberichten die nieuw internationaal onderzoek reflecteren en dit helpen vertalen naar de Vlaamse context. Het gebruik van sociale media hebben we snel toegepast aangezien dit ook aan bod kwam tijdens het focusgesprek, door voorbereidingen te treffen voor een Instagram-account.

Integratie in de opleidingen

Studenten

Om de integratie van de blog in de opleiding te bevorderen, hebben we er bewust naar gestreefd om de blog in één opleidingsonderdeel per opleidingsfase aan bod te doen komen. Lerarenopleiders gebruiken ook spontaan de blog in hun lessen (of bij supervisie, begeleiding van de bachelorproef, stagebegeleiding), maar dat gebeurde niet meteen vanaf het ontstaan de blog. Er was enige tijd nodig om vertrouwd te raken met de blog, en om voldoende verschillende blogberichten in het archief te hebben.

Op de website van Kleutergewijs is er een apart gedeelte met tips voor de lerarenopleiding (onder 'de blog in de lerarenopleiding'). We vermelden daar concrete voorbeelden van hoe de blog aan bod komt in de opleiding die allemaal kaderen in de competentie van de leraar als innovator en onderzoeker. De website bevat een leerlijn voor drie deelcompetenties:

- De leraar kan resultaten van onderwijsontwikkelingswerk en vernieuwende elementen aanwenden en aanbrengen:
- Kennismaken van toegankelijke resultaten van onderzoek relevant voor de eigen praktijk.
- Het eigen functioneren in vraag stellen en bijsturen.

Docenten

De mededocenten blijken een zeer trouw lezerspubliek te zijn. Ze waarderen de leesbaarheid van de blog, de nieuwswaarde van de berichten, en de verwijzingen naar onderzoek. Ze hechten ook veel belang aan een goede frequentie van de berichten (niet te veel), en de balans aan onderwerpen. Ook willen ze graag meedenken aan de uitbouw van kleutergewijs. Het is daarom belangrijk om dit regelmatig op een opleidingsvergadering ter sprake te brengen.

Een goede leescultuur bij de mededocenten is erg belangrijk voor hun professionalisering, maar vormt daarnaast ook een goede voedingsbodem voor de blog. Om die reden deden we diverse acties om de leescultuur te bevorderen. Het blijkt echter niet gemakkelijk om docenten te engageren om te lezen omdat we moeten opboksen tegen een hoge werkdruk. Toch zijn een aantal van onze acties wel succesvol: persoonlijke leestips geven via e-mail, collega's aanmoedigen om zich te abonneren op nieuwsbrieven, persoonlijke tijdschriftabonnementen, leestips via blogberichten, kopieën van artikels bezorgen aan collega's. Niet succesvol bleek de installatie van een leeshoekje in het docentenlokaal. Collega's waarschuwen dat deze acties lange tijd volgehouden moeten worden (omdat de werkdruk blijft).

In functie van de blog brachten we een Engelstalig tijdschrift binnen in de lerarenopleidingen: Young Children. Hoewel de collega's dit tijdschrift niet als een belangrijke aanwinst beoordelen, blijkt het voor de bloggers wel een belangrijke bron om te bloggen.

Kleutergewijs gaat live

Een blog is uiteraard een virtueel gebeuren. Daarom leek het belangrijk om voor de lezers een ontmoetingsdag te organiseren.

Eerste ontmoetingsdag op 7 juni 2016

De doelstellingen van deze ontmoetingsdag waren:

- kleutergewijs verder bekendmaken
- onderzoek, innovatie en reflectie in kleuteronderwijs promoten
- netwerking tussen lerarenopleidingen, en met sleutelfiguren uit het werkveld
- nieuwe bloggers engageren

Het programma werd opgebouwd volgens die doelstellingen. Innovatie kwam aan bod op een innovatiemarkt waarop lerarenopleiders vanuit de partnerhogescholen hun projecten voorstelden, en kwam ook aan bod in de openingslezing waarin een onderzoeker tendensen in het kleuteronderwijs besprak. Er was ruimte voor onderzoek in de vorm van drie parallelle lezingen door onderzoekers, die gevolgd werden door reflectiemomenten in kleine groepen.

Deelnemers waren ook erg geïnteresseerd in het verhaal achter kleutergewijs, en in de tips om verder te professionaliseren.

Uit de bevraging van de deelnemers achteraf blijkt dat er een behoefte bestaat om een dergelijke ontmoetingsdag te herhalen. Deelnemers waarderen de inhoudelijke kwaliteit van het programma en de mogelijkheden om te netwerken met andere voortrekkers in het kleuteronderwijs. Dit initiatief vraagt dus om herhaling.

Een jaarlijkse ontmoetingsdag is te belastend. Daarom plannen we een herhaling binnen één of 1,5 jaar. Omwille van de organisatorische last zijn we bereid om samen te werken met een andere organisatie, onder voorwaarde dat alle lezers van kleutergewijs welkom zijn op de dag en dat het programma overeenkomt met onze visie. Als doelgroep willen we vooral lerarenopleiders bereiken en de 'sleutelfiguren' (die vernieuwing binnenbrengen) van de scholen.

Inspiratiedag op 30 augustus 2019

De doelstellingen van deze inspiratiedag waren:

- de open leergemeenschap van de blog verbreden (persoonlijke ontmoetingen zijn een noodzakelijke aanvulling bij het digitale netwerk om een gevoel van gedeelde missie te creëren).

- organisaties inspireren om soortgelijke blogs op te zetten voor andere niveaus van onderwijs.
- de bekendheid van de centrale thema's van de blog vergroten
- inzicht geven in het huidige onderzoek en innovatie
- een nieuwsgierige houding aanwakkeren
- het nationale netwerk van onderzoek, praktijk en beleid versterken.

Het programma werd opgebouwd volgens die doelstellingen. Twee internationale keynote speakers deelden hun inzichten i.v.m. sociale diversiteit en inclusie, gebaseerd op internationaal onderzoek. Ze deden dat op maat van de kleuterleerkrachten, en boden veel stof voor discussie. Er werden verschillende workshops georganiseerd, vanuit onderzoek dat aanleunt bij de praktijk van de kleuterklas. Deelnemers die droomden van een eigen blogbericht op kleutergewijs, konden deelnemen aan een specifieke schrijfworkshop.

Tijdens de inspiratiedag werd een ideeënbus geplaatst: de deelnemers konden in de bus suggesties posten voor interessante onderwerpen voor de blog. De deelnemers konden ook een collega nomineren die iets bijzonder doet in de kleuterschool; deze inspirerende praktijkvoorbeelden konden dienen voor nieuwe blogberichten.